

ÖNYAZI

TÜRKİYE'DE ÇOCUK VE ERGENLERDE İLAÇ KULLANIMINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Çocuk ve ergenlerde karşılaşılan ruhsal sorunların oluşumunda kişisel ve çevresel nedenlerin birlikte etkili olduğu bilinmektedir. Ele alınan ruhsal sorunun oluşumunda kişilik özellikleri ve çevresel nedenler etken ise o sorunun sağaltımında daha çok çeşitli psikoterapi ve çevresel iyileştirme yöntemleri kullanılmaktadır. Ancak sorunun oluşumunda genetik-nörolojik ya da tıp dilinde "organik" diye nitelendirilen nedenler saptandığında ya da düşünüldüğünde sağaltımda da biyolojik yöntemlerin kullanılması kaçınılmaz bir gereksinimdir.

Biyolojik yöntemlerin ilk sırasını ise ilaç kullanımı oluşturmaktadır. İlaçların bir tedavi yöntemi olarak kullanımı kimi zaman tek başına olurken kimi zaman da diğer yöntemlerle birlikte olmaktadır. Klinikyenlerin çoğu birlikte olan sağaltımları tercih etmektedirler. Çünkü böylece daha çabuk ve daha iyi sonuçlara varmaktadırlar. Tüm toplumlar kanımca genelde ilaç kullanımına diğer yöntemlerden daha çekinceli yaklaşmaktalar ki bu da doğal karşılanmalıdır. Çünkü ilaç ile sağaltım doğal olmayan bir yöntemdir. Ancak kimi zaman ve durumlarda bu girişimden kaçınılamayacağı açıktır. Kaldı ki hastalığın kişiye olumsuz etkileri ilacın istenmeyen etkilerinden daha çok ve daha zararlı ise bu girişim kendini zaten haklı çıkarmaktadır.

Çağımızın sonuna yaklaşırken tıptaki bilimsel ve teknik gelişmeler biz klinisyenleri ilaç kullanımı yönünde eski yıllara oranla çok daha rahatlatmaktadır. Çünkü bilimsel araştırmalar ruhsal sorunların biyolojik temelli nedenlerini gittikçe artan netlikte ortaya çıkarmakta, psikofarmakolojik çalışmalar ise ilaç türlerini ve etkinliğini arttırırken, istenmeyen yan etkileri azaltmaktadır. Öte yandan medya kanalıyla toplumun hastalıklar ve sağaltım yolları hakkındaki bilgilenmesi artmakta ve ilaç kullanımını yönündeki çekinimsizliği de dolayısıyla azaltmaktadır. Toplumun bu yöndeki kaygılarının salt medya yolu ile bilgilendirilmeleri sonucu azalabileceği sanı ve umudunu taşımak yanıltıcı ve yetersiz olabilir. Hasta ve yakınlarının bu konuda aydınlatılması, sorunların yanıt bulması, özellikle sorun ve ilaç tedavisi ile ilgili özel ve yeterli açıklamaların yapılması biz hekimlere düşmektedir. Bu da en etkin biçimde hasta hekim ilişkisi ve işbirliği süreci içinde yapılabilir.

Çocuk ve ergenlerin gelişim süreci içinde olmaları nedeniyle ailelerin ilaca kaygı ile yaklaşımları doğaldır. Yine ergenlerin yaşamlarının bu dönemlerinde kendi beden ve benlik görünümüne ne kadar titiz olduklarını da hatırlarsak düşünülen sorunun ve tedavinin kendilerine, ailelerine anlaşılır biçimde açıklanmasının önemi bir kez daha ortaya çıkmış olacaktır. Tüm bu nedenlerle gün geçtikçe çocuk ve ergenlerde ilaç kullanımının çeşitliliği, sıklığı ve süresi artmaktadır. Ancak biz klinisyenler bu konuda Türkiye genelinde bazı zorluklarla karşılaşmaktayız. Bu zorlukların ilk sırasını kullanacağımız ilacın Türkiye'de kullanıma sunulmamış olması oluşturmaktadır. İlaçların ruhsatlandırılması ve de ruhsatlı olmasına karşın piyasaya sunulmayan ilaçların yurt dışından getirilmesi işlemlerinin sağlık bakanlığının yetki ve sorumluluğu içinde olduğu bilinmektedir ve böyle olması da doğaldır. Ancak bakanlığın bürokratik nedenlerle hızlı gelişen ve ilerleyen bu konu ile aynı hızı yakalayamadığı da aşikardır. Böyle olunca da sağaltım için gerekli ilacı bulamayan hasta ile biz hekimler türlü zorluklar yaşamaktayız.

İşte bu bağlamda Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Derneği bir süre önce psikofarmakoloji alanında gereksinim duyduğumuz ilaçların Türkiye'ye girişi ya da kullanımda olanların sunumunun çeşitlendirilmesi ve kolaylaştırılması ile ilgili sağlık bakanlığına bir başvuru yapmıştır. Bakanlığın çalışmaları henüz sonuçlanmamışken Türk Eczacılar Birliği'nin sevindirici bir girişiminin haberini almış bulunmaktayız. Bu haberde birliğin Türkiye'de ruhsatlı olup, kullanımda olmayan ilaçların yurt dışından getirilmesine yardımcı olacağı bildirilmektedir.

Biz, çocuk ve ergen ruh sağlığı alanında hizmet veren hekimler bir an önce bizleri ve sağaltım gereksiniminde olan hastalarımızı rahatlatıcı gelişmelerin olmasını umutla beklemekteyiz. Bu bekleme sürecini olumlu yönde etkileyecek olan girişimlerin sürmesi gerektiği kanısındayım. Bu alanda salt dernek adına yapılan başvuru sonucunun beklenmemesinin; üniversite ve eğitim hastanelerinin de özel ya da tüzel olarak başvuruda bulunmalarının etkili ve yararlı olabileceğini düşünmekteyim.

Prof. Dr. Şahnur Şener